VitorlÃ¡sok felÃ©pÃ-tÃ©se 1. rÃ©sz

Contributed by GyuSea
2004. October 17. Sunday 17:23

There are no translations availableNÃ©hÃ¡ny Ã©vvel ezelÅ‘tt, mikor elkezdtem ismerkedni az Internettel, szomorÃºan tapasztaltam, hogy vitorlÃ¡s hajÃ³kkal kapcsolatban nagyon csekÃ©ly mennyisÃ©gÅ± informÃ¡ciÃ³ talÃ¡lhatÃ³. (bezzeg XXX-es anyagokat elkerÃ¼lni se lehet) TÃ¶rtÃ©nelmi vitorlÃ¡sokrÃ³l magyar oldalakon gyakorlatilag semmit nem talÃ¡ltam. Ezt a hiÃ¡nyt szeretnÃ©m pÃ³tolni, bÃ¡r ismereteim korÃ¡nt sem mondhatÃ³ak teljes kÃ¶rÅ±nek. Az alÃ¡bbi Ã¶sszeÃ¡llÃ-tÃ¡somban elsÅ‘sorban Â©tefan GulÃ¡1 / Du1an Le1einskÃ½: A vitorlÃ¡s hajÃ³k tÃ¶rtÃ©nete cÃ-mÅ± kÃ¶nyvÃ©re tÃ¡maszkodtam (MadÃ¡c 1984), olyannyira hogy az Ã¡brÃ¡kat onnan nyÃºltam le. A szÃ¡mÃ-tÃ³gÃ©pes grafika nem tartozik erÅ‘ssÃ©geim kÃ¶zÃ©, szorgalmasan prÃ³bÃ¡lkoztam az Ã¡brÃ¡k megszerkesztÃ©sÃ©vel, de csak Picasso stÃ-lusÃ¡ban sikerÃ¼lt. (TudjÃ¡tok, olyan fura torz alakok, amin az ember napokig gondolkozik hogy most hÃ¼lye vagyok, vagy hÃ¼lyÃ©nek nÃ©znek) Az egyszerÅ± Ã¡brÃ¡k kÃ¶zÃ© igyekeztem, gyÃ¶nyÃ¶rÅ± vitorlÃ¡sok kÃ©peit becsempÃ©szni, mint pl. a kÃ¶vetkezÅ‘ festmÃ©ny amely a Victo mÃ©g nÃ©hÃ¡ny angol sorhajÃ³t Ã¡brÃ¡zol.

1. rÃ©sz - A hajÃ³testA vitorlÃ¡s hajÃ³k rÃ©szeiAlapvetoen kÃ©t fo rÃ©szt kÃ¼lÃ¶nbÃ¶ztetÃ¼nk meg a hajÃ³ testet, Ã©s a vitorlafelszerelÃ©st. A hajÃ³test tÃ¶rzsbol Ã©s felÃ©pÃ-tmÃ©nyekbol, a vitorlafelszerelÃ©s Ã¡rbocokbÃ³l, keresztrudakbÃ³l, kÃ¶telekbol, Ã©s vitorlÃ¡kbÃ³l Ã¡ll.A hajÃ³testA hajÃ³ testnek hÃ¡rom rÃ©sze van:

- a hajÃ³ eleje az orr
- Â kÃ¶zÃ©pso rÃ©sz
- Â hajÃ³ hÃ¡tsÃ³ rÃ©sze a hajÃ³tat Â A hajÃ³ orrkialakÃ-tÃ¡sa hosszmetszeben lehet:FelÃ¼lnÃ©zetben rendszerint hegyesszÃ¶gben vÃ©gzodik az orr, nÃ©hÃ¡ny kivÃ©teltol eltekintve.A hajÃ³ tat kialakÃ-tÃ¡sa hosszmetszetben:Ã©s felÃ¼lnÃ©zetben:A hajÃ³ tat mindkÃ©t irÃ¡nyban csapott, akkor a hajÃ³ vÃ©gÃ©t lezÃ¡rÃ³ sÃ-kot tÃ¼kÃ¶rnek nevezzÃ¼k.A hajÃ³tÃ¶rzs kÃ¶zÃ©pso rÃ©szÃ©nek keresztmetszete hat fÃ©le lehet:A hajÃ³ tÃ¶rzs hosszanti metszetben hajÃ³fenÃ©kre fedÃ©lkÃ¶zre Ã©s fedÃ©lzetre oszthatÃ³. A nagy - foleg hadi - vitorlÃ¡sokon tÃ¶bb fedÃ©lzet, fedÃ©lkÃ¶z is volt, ahol az Ã¡gyÃ helyeztÃ©k el. A hajÃ³ fenÃ©k alakja lehet:A fofedÃ©lzet gÃ¶rbÃ¼lete, lehet : hogy a felcsapÃ³dÃ³ vÃ-z lefolyhasson. hogy megvÃ©dje a hajÃ³t az elÃ¼lso Ã©s hÃ¡tsÃ³ hullÃ¡moktÃ³l. A fahajÃ³k szerkezeti felÃ©pÃ-tÃ©se, valahogy Ã-gy nÃ©zett ki:

- hajÃ³gerinc gerincgerenda bal szÃ©lso gerinc gerendaorrtokepalÃ¡nkot az orrtokÃ©hez rÃ¶gzÃ-to oldalÃ¡gyazÃ¡s fenÃ©kbordÃ¡k kettozÃ¶tt, azaz gyÃ¡mbordÃ¡k fÃ¼ggokÃ¶nyÃ¶kÃ¶k fedÃ©lzeti gerenda gerenda oszlop diagonÃ¡lis merevÃ-to fÃ¼ggotÃ¡maszkoszorÃº-merevÃ-todeszka fÃ¼ggotÃ¡masz fedÃ©lzeti peremlÃ©c hosszanti fedÃ©lzeti gerenda kÃ¼lso oldal-hosszmerevÃ-to gerendÃ¡k kÃ¼lso hÃ©j (kÃ¼lso palÃ¡nkozat) belso hÃ©j (belso palÃ¡nkozat)
- fedÃ©lzet A vitorlÃ¡s hajÃ³k tÃ¶rzsÃ©nek kÃ©t alapveto szerkezeti rÃ©sze a vÃ¡zbÃ³l Ã©s a kÃ¼lhÃ©j. A vÃ¡z a hajÃ³gerincn hajÃ³ tokÃ©re) Ã©pÃ¼l, melyhez az orr- Ã©s a fartoke szilÃ¡rdan kapcsolÃ³dik. Ezeken helyezkednek el keresztben a fenÃ©kbordÃ¡k (bÃ³konyok, bÃ³konylemezek), melyeket felÃ¼lrol a gerincgerenda kÃ¶t Ã¶ssze. A bÃ³konyokhoz csatlakoznak felfelÃ© a bordÃ¡k. A bordÃ¡khoz fÃ¼ggokÃ¶nyÃ¶kÃ¶k Ã©s tÃ¡maszok segÃ-tsÃ©gÃ©vel csatlakozik a fedÃ©lzet gerenda. Ezeket hossz irÃ¡nyban a hosszmerevÃ-to gerendÃ¡k, fÃ¼ggolegesen oszlopok, Ã©s diagonÃ¡lis merevÃ-tok tÃ¡masztjÃ¡k alÃ¡. A hosszanti vÃ¡zhoz tartozik mÃ©g a kÃ¼lso oldal-hosszmerevÃ-to gerendÃ¡k, a koszorÃº gerenda, a koszorÃº-merevÃ-to deszka, valamint a fedÃ©lzeti peremlÃ©c. A kÃ¼lhÃ©j a bordÃ¡kra rÃ¶gzÃ-tett palÃ¡nkozatbÃ³l Ã¡ll. A palÃ¡nkozÃ¡st kÃ©t fÃ©le kÃ©pen kÃ©szÃ¼lhet: Az elsonÃ©l a palÃ¡nkok zsindelyszeruen tÃºlfedik egymÃ¡st, ezt nevezik klinkerpalÃ¡nkozÃ¡snak. A mÃ¡sodiknÃ¡l a palÃ¡nkok tompÃ¡n illeszkednek egymÃ¡s mellÃ©, ez a karwellpalÃ¡nkozÃ¡s, mely sima hajÃ³testet eredmÃ©nyez. A palÃ¡nkok kÃ¶zti hÃ©zagot kÃ³ccal tÃ¶mtÃ©k ki, melyet szurokkal is leÃ¶ntÃ¶ttek A fedÃ©lzet hasonlÃ³ mÃ³dszerrel szigeteltÃ©k. A viharokban a nagy megterhelÃ©s hatÃ¡sÃ¡ra, a szigetelÃ©s sÃ©rÃ¼lt, ezÃ©rt a vihart kÃ¶vetoen mindig javÃ-tÃ¡sra volt szÃ¼ksÃ©g. Hadi vitorlÃ¡sokon az Ã¡gyÃº nyÃ-lÃ¡sok meggyengÃ-tettÃ©k a palÃ¡nkozatot, e az alaprÃ©tegre tovÃ¡bbi rÃ©tegeket rÃ¶gzÃ-tettek, hogy ezÃ¡ltal merevÃ-tsÃ©k a hÃ©jat. A hajÃ³ tÃ¶rzsre kerÃ¼lnek a felÃ©pÃ-tmÃ©nyek.

- elso vagy orrfelÃ©pÃ-tmÃ©ny
- hÃ¡tsÃ³, illetve tat felÃ©pÃ-tmÃ©ny
- kÃ¶zÃ©pso felÃ©pÃ-tmÃ©ny
- hullÃ¡mvÃ©d
- szabad oldal
- vÃ-zvonal A fÃ¡bÃ³l kÃ©szÃ¼lt hajÃ³k arÃ¡nylag sÃºlyosak voltak, mert szilÃ¡rdsÃ¡guk Ã-gy lehetett megfelelo. EzÃ©rt mertÃ¼ is korlÃ¡tos volt, a fahajÃ³k legfeljebb kb. 100 mÃ©teresek voltak. A hajÃ³k Ã©pÃ-tÃ©sÃ©ben 1818-ban hasznÃ¡ltak eloszÃ¶r va ami lehetovÃ© tette a nagyobb mÃ©retek kialakÃ-tÃ¡sÃ¡t. Ezek a hajÃ³k a tea szÃ¡llÃ-tÃ¡sban vettek rÃ©szt, de a vas rontotta a akkori vÃ©lemÃ©nyek szerint a tea minosÃ©gÃ©t. EzÃ©rt kedveltÃ©k az Ãºgynevezett kompozit hajÃ³kat, melyeknek csak a vÃ kÃ©szÃ¼lt vasbÃ³l, a hÃ©jat fapalÃ¡nkok alkottÃ¡k, amit rÃ©zzel borÃ-tottak a moszatok, kagylÃ³k ellen. Ez lÃ¡thatÃ³ az alÃ¡bbi fotÃ³n ami a Cutty Sark-rÃ³l kÃ©szÃ¼lt.Â